

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

26 октомври 2021 година*

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за арест — Рамково решение 2002/584/ПВР — Член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4 — Искане за съгласие за наказателно преследване за престъпления, различни от тези, за които се иска предаване — Член 28, параграф 3 — Искане за съгласие за последващо предаване на съответното лице в друга държава членка — Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Право на ефективна съдебна защита — Право на съответното лице да бъде изслушано от изпълняващия съдебен орган — Правила“

По съединени дела C-428/21 PPU и C-429/21 PPU

с предмет две преюдициални запитвания на основание член 267 ДФЕС, отправени от Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия) с актове от 14 юли 2021 г., постъпили в Съда на 14 юли 2021 г., в производства относно изпълнението на европейски заповеди за арест, издадени срещу

НМ (C-428/21 PPU),

TZ (C-429/21 PPU)

в присъствието на:

Openbaar Ministerie,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: K. Lenaerts, председател на Съда, изпълняващ функцията на председател на първи състав, S. Rodin, N. Jääskinen (докладчик), J.-C. Bonichot и M. Safjan, съдии,

генерален адвокат: A. Rantos,

секретар: M. Ferreira, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 8 септември 2021 г.,

* Език на производството: нидерландски.

като има предвид становищата, представени:

- за Openbaar Ministerie, от C. McGivern и K. van der Schaft,
- за нидерландското правителство, от K. Bulterman, C. S. Schillemans и J. Langer, в качеството на представители,
- за Ирландия, от M. Lane, в качеството на представител, подпомагана от G. Mullan, BL,
- за френското правителство, от A. Daniel, в качеството на представител,
- за унгарското правителство, от M. Z. Fehér, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от S. Grünheid, M. Wasmeier и W. Wils, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 14 октомври 2021 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4, както и на член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3 и поправка в ОВ L 205, 2019 г., стр. 34), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24) (наричано по-нататък „Рамково решение 2002/584“), и на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитванията са отправени в рамките на изпълнението в Нидерландия на две европейски заповеди за арест, издадени съответно, по дело C-428/21 PPU —от унгарските съдебни органи срещу НМ, гражданин на трета държава, а по дело C-429/21 PPU — от белгийските съдебни органи срещу TZ, нидерландски гражданин, вследствие на искане за съгласие, отправено от всеки от тези съдебни органи, първото в съответствие с член 27, параграф 4 от Рамково решение 2002/584, а второто — в съответствие с член 28, параграф 3 от посоченото решение.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображения 5, 6 и 12 от Рамково решение 2002/584 гласят следното:

„(5) Целта за превръщане на Съюза в пространство на свобода, сигурност и правосъдие изисква премахване на екстрадицията между държавите членки и заместването ѝ със система за предаване между съдебните органи. Освен това въвеждането на нова опростена процедура за предаване на осъдени или заподозрени лица за изтърпяване на наказание или за наказателно преследване дава възможност за премахване на сложността и евентуалното забавяне, присъщо на настоящата процедура по екстрадиция. Преобладаващите до момента традиционни отношения на сътрудничество между държавите членки трябва да бъдат заменени от система на свободно движение на съдебни решения по наказателни дела, обхващащи едновременно предварителни и окончателни решения в рамките на пространство на свобода, сигурност и правосъдие.

(6) Европейската заповед за арест съгласно настоящото рамково решение е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа за взаимно признаване, който Европейският съвет определя като „крайъгълния камък“ на съдебното сътрудничество.

[...]

(12) Настоящото рамково решение спазва основните права и се съобразява с принципите, признати в член 6 [ДЕС] и отразени в [Хартата], и по-специално [ДЯЛ] VI от нея. [...]“.

4 Член 1 от това рамково решение е озаглавен „Определение на понятието европейска заповед за арест и задължение за изпълнението ѝ“ и гласи:

„1. Европейската заповед за арест е съдебно решение, което е издадено от държава членка, с оглед задържане и предаване от друга държава членка на издирвано лице, с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.

2. Държавите членки следва да изпълнят всяка европейска заповед за арест въз основа на принципите на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на настоящото рамково решение.

3. Рамковото решение няма [за последица] изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 [ДЕС]“.

5 В членове 3, 4 и 4а от Рамковото решение се изброяват случаите, при които не се допуска изпълнение (член 3) и случаите, при които може да бъде отказано изпълнение (членове 4 и 4а) на европейска заповед за арест. Член 5 от същото рамково решение урежда гаранциите, предоставяни от издаващата държава членка в особени случаи. Член 8 от Рамково решение 2002/584 се отнася до съдържанието и формата на европейската заповед за арест.

6 Съгласно член 11 от това рамково решение, озаглавен „Права на издирваното лице“:

„1. Когато издирваното лице е задържано, изпълняващият съдебен орган съгласно собственото си законодателство трябва да уведоми това лице за европейската заповед за арест, нейното съдържание и възможността да бъде разрешено предаване на издаващия съдебен орган.

2. Издирваното лице, което е задържано с цел изпълнение на европейска заповед за арест, има право да получи съдействие от адвокат и преводач в съответствие с националното законодателство на изпълняващата държава членка“.

7 Член 13 от посоченото рамково решение е озаглавен „Съгласие за предаване“ и предвижда:

„1. В случаите когато задържаното лице даде съгласие за предаване [и евентуално] израз[и] отказ от посоченото в член 27, параграф 2 „специално правило“, [те] трябва да бъд[ат] извършен[и] пред изпълняващия съдебен орган в съответствие с националното право на неговата държава членка.

2. Всяка държава членка следва да предприеме необходимите мерки с оглед обезпечаване, че съгласието, както и отказът, когато има такъв, съгласно параграф 1, са изразени по начин, който показва, че въпросното лице ги е направило доброволно и при пълно съзнание на свързаните с тях последици. За тази цел то има право на защитник.

3. Съгласието, както и отказът, когато има такъв, съгласно параграф 1 трябва официално да бъдат записани в съответствие с предвидената в националното право на изпълняващата държава членка процедура.

[...]“.

8 Член 14 от същото рамково решение е озаглавен „Изслушване на лицето“ и гласи:

„Когато задържаното лице не даде съгласие за предаване съгласно член 13, то трябва да бъде изслушано от изпълняващия съдебен орган в съответствие с правото на тази държава членка“.

9 Член 15 от Рамково решение 2002/584 гласи:

„1. Изпълняващият съдебен орган следва да реши в сроковете и при условията, определени в настоящото рамково решение, дали лицето да бъде предадено.

2. Ако изпълняващият съдебен орган счита, че предоставената от издаващата държава членка информация е недостатъчна, за да вземе решение за предаване, той следва да поиска незабавно да му бъде предоставена необходимата допълнителна информация, особено що се отнася до членове 3—5 и член 8 и може да определи срок за получаването ѝ, отчитайки необходимостта от спазването на посочените в член 17 срокове.

3. Издаващият съдебен орган може по всяко време да изпраща необходима допълнителна информация на изпълняващия съдебен орган“.

- 10 Член 19 от това рамково решение е озаглавен „Изслушване на лицето в процеса на взимане на решение“ и предвижда в параграф 2:

„Издирваното лице следва да бъде изслушано в съответствие с правото на изпълняващата държава членка и при условията, определени по взаимно съгласие между издаващия и изпълняващия съдебен орган“.

- 11 Съгласно член 27 от посоченото рамково решение, озаглавен „Възможност за наказателно преследване за други престъпления“:

„1. Всяка държава членка може да нотифицира генералния секретариат на Съвета, че в отношенията си с други държави членки, направили нотификация в същия смисъл, се предполага съгласието за извършване на наказателно преследване, осъждане или задържане с оглед изтърпяване на наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане за престъпление, извършено преди това от лицето, обект на предаване, различно от това, за което се извършва предаване, освен когато в конкретния случай изпълняващият съдебен орган постанови друго в решението си за предаване.

2. С изключение на посочените в параграфи 1 и 3 случаи лицето, което се предава, [не може да] бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за предходно престъпление, различно от това, за което се иска предаване.

3. Параграф 2 не се прилага в следните случаи:

[...]

е) когато лицето, след като е предадено, изрично се откаже от прилагането на специално правило, свързано с определени престъпления, предхождащи предаването. Отказът следва да бъде направен пред компетентен съдебен орган на издаващата държава членка и отразен съгласно националното ѝ право. От начина на изразяването му следва да личи, че е доброволно и при пълно съзнаване на неговите последици. За тази цел лицето има право да бъде представлявано от защитник;

ж) когато изпълняващият съдебен орган, извършил предаване на лицето[,] даде своето съгласие съгласно параграф 4.

4. Искане за съгласие се предоставя на изпълняващия съдебен орган, придружено с посочената в член 8, параграф 1 и преведена съгласно член 8, параграф 2 информация. Съгласие трябва да се даде, когато престъплението, за което е искано, е само по себе си [основание за] предаване в съответствие с настоящото рамково решение. Съгласие следва да бъде отказано в случаите, изброени в член 3, а в останалите — единствено на основанията, посочени в член 4. Решение следва да се вземе не по-късно от 30 дни от получаване на искането.

[...]“.

- 12 Член 28 от същото рамково решение е озаглавен „Предаване или последваща екстрадиция“ и предвижда:

„1. Всяка държава членка може да нотифицира генералния секретариат на Съвета, че в отношенията си с други държави членки, направили нотификация в същия смисъл, се предполага съгласието за предаване на лице на държава членка, различна от изпълняващата държава членка въз основа на европейска заповед за арест, издадена за престъпление, извършено преди предаването, освен когато в конкретния случай изпълняващият съдебен орган постанови друго в решението си за предаване.

2. Във всеки случай лице, което е предадено на издаващата държава членка въз основа на европейска заповед за арест, може без съгласието на изпълняващата държава членка да бъде предадено на държава членка, различна от нея, въз основа на европейска заповед за арест, издадена за престъпление, извършено преди предаването в следните случаи:

[...]

б) когато издирваното лице се съгласи да бъде предадено на държава членка, различна от изпълняващата държава членка, съгласно европейската заповед за арест. Съгласие трябва да се даде пред компетентен съдебен орган на издаващата държава членка и да се отрази съгласно националното ѝ право. От начина на изразяването му следва да личи, че е доброволно и при пълно съзнание на неговите последици. За тази цел лицето има право да бъде представявано от защитник;

в) когато издирваното лице не е обект на специално правило в съответствие с член 27, параграф 3, букви а), д), е) и ж).

3. Изпълняващият съдебен орган дава съгласие за предаване в друга държава членка въз основа на следните правила:

а) искането на съгласие се предоставя в съответствие с член 9, придружено с посочената в член 8, параграф 1 и преведена съгласно член 8, параграф 2 информация;

б) съгласие се дава когато престъплението, за което е искано предаване, също е [основание за] предаване в съответствие с настоящото рамково решение;

в) решение следва да се вземе не по-късно от 30 дни от получаване на искането;

г) съгласие следва да бъде отказано в случаите, изброени в член 3, а в останалите — единствено на основанията, посочени в член 4.

[...]“.

Нидерландското право

- 13 Рамково решение 2002/584 е транспонирано в нидерландското право с Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Overleveringswet) (Закон за транспониране на Рамковото решение на Съвета на

Европейския съюз относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите — членки на Европейския съюз (Закон за предаването) от 29 април 2004 г. (Stb. 2004, бр. 195), последно изменен със Закон от 17 март 2021 г. (Stb. 2021, бр. 155).

Споровете в главните производства, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

Дело C-428/21 PPU

- 14 На 25 май 2020 г. запитващата юрисдикция Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия) разрешава НМ, гражданин на трета държава, да бъде предаден на Унгария с цел наказателно преследване в посочената държава членка за деяния, квалифицирани като „изпиране на приходи от престъпна дейност“. НМ действително е предаден на Унгария на 25 юни 2020 г. и оттогава е задържан там.
- 15 На 13 април 2021 г. унгарски съдебен орган отправя до запитващата юрисдикция искане в съответствие с член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4 от Рамково решение 2002/584, за да получи нейното съгласие НМ да бъде наказателно преследван в Унгария за престъпления, различни от тези, за които е поискано предаването му, по-специално за други деяния, съставляващи изпиране на приходи от престъпна дейност, извършени от заинтересованото лице преди предаването му.
- 16 Според запитващата юрисдикция, която е изпълняващият съдебен орган по това дело, искането за съгласие съдържа информацията, предвидена в член 8, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, както и протокол от изслушването на НМ от унгарски съдебен орган. По време на изслушването посоченото лице, подпомагано от адвокат, е заявило, че не желае да се откаже от прилагането на специалното правило съгласно член 27, параграф 3, буква е) от посоченото рамково решение.
- 17 Като отбелязва, че Рамково решение 2002/584 не съдържа правила относно процедурата, която трябва да следва изпълняващият съдебен орган, сезиран с искане за съгласие по член 27 от посоченото рамково решение, запитващата юрисдикция отбелязва, че правото на изслушване е част от правото на защита, което е присъщо на правото на ефективна съдебна защита.
- 18 Като се има предвид обаче, че понастоящем НМ е задържан в Унгария, не е бил призован да изложи становището си относно изпратеното до запитващата юрисдикция искане за съгласие и не е присъствал на разглеждането на искането от запитващата юрисдикция нито лично, нито е бил представляван от адвоката, който го е подпомагал в хода на предишното производство относно изпълнението на европейската заповед за арест, или от друг адвокат.
- 19 В този смисъл запитващата юрисдикция иска да установи в коя държава членка и при какви условия предаденото лице трябва да може да упражни правото си да бъде изслушано, когато съдебен орган на издаващата държава членка сезира изпълняващия съдебен орган с искане за съгласие по член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4 от Рамково решение 2002/584.

20 При тези обстоятелства Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4 от [Рамково решение 2002/584] във връзка с правото на ефективна съдебна защита да се тълкува в смисъл, че:

- предадено лице трябва да може да упражни правото си на изслушване във връзка с искане за съгласие за разширяване на кръга от престъпления в издаващата държава членка, когато съдебният орган на тази държава членка го изслушва във връзка с евентуален отказ от прилагане на специалното правило съгласно член 27, параграф 3, буква е) от Рамково решение 2002/584, или че
- това лице трябва да може да упражни правото си на изслушване в държавата членка, която преди това е извършила предаването, пред изпълняващия съдебен орган в хода на производството относно даването на съгласие за разширяване на кръга от престъпления?

2) Ако предаденото лице трябва да може да упражни правото си на изслушване във връзка с искане за разширяване на кръга от престъпления на основание член 27, параграф 4 от [Рамково решение 2002/584] в държавата членка, която преди това е извършила предаването, по какъв начин тази държава членка трябва да му разреши да го упражни?“.

Дело C-429/21 PPU

- 21 На 26 януари 2021 г. запитващата юрисдикция разрешава TZ, гражданин на Нидерландия, да бъде предаден на Белгия с цел наказателно преследване в Белгия за деяния, квалифицирани като „организиран или въоръжен грабеж“. TZ действително е предаден на посочената държава членка и оттогава е задържан там.
- 22 На 3 май 2021 г. белгийски съдебен орган отправя до запитващата юрисдикция искане за съгласие за последващо предаване на TZ на Федерална република Германия съгласно член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 с цел наказателно преследване за други престъпления, по-конкретно за организирани или въоръжени грабежи, извършени през 2020 г. Искането за съгласие съдържа информацията, посочена в член 8, параграф 1 от това рамково решение, както и превода, посочен в параграф 2 от същия член.
- 23 В качеството си на изпълняващ съдебен орган по настоящото дело запитващата юрисдикция отбелязва, че TZ понастоящем е задържан в Белгия. Той не е бил призован и нито е присъствал, нито е бил представляван, когато запитващата юрисдикция разглежда искането на белгийския съдебен орган.
- 24 В този смисъл запитващата юрисдикция иска по същество да изясни същия въпрос като посочения в точка 19 от настоящото решение, що се отнася до правото на предаденото лице да бъде изслушано във връзка с искане за съгласие на основание член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584.

- 25 При тези обстоятелства *Rechtbank Amsterdam* (Първоинстанционен съд Амстердам) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Трябва ли член 28, параграф 3 от [Рамково решение 2002/584] във връзка с правото на ефективна съдебна защита да се тълкува в смисъл, че:
- предадено на издаващата държава членка лице, за което впоследствие друга държава членка е издала европейска заповед за арест за престъпления, извършени преди предаването, трябва да може да упражни правото си бъде изслушано във връзка с искане за съгласие за последващо предаване в съответствие с член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 в издаващата държава членка пред съдебен орган на тази държава членка в хода на производството по изпълнението на издадената от другата държава членка европейска заповед за арест, или че
 - това лице трябва да може да упражни правото си на изслушване в държавата членка, която преди това е извършила предаването, пред изпълняващия съдебен орган в хода на процедурата по даване на съгласие за последващото предаване?
- 2) Ако предаденото лице трябва да може да упражни правото си на изслушване във връзка с искане за последващо предаване в съответствие с член 28, параграф 3 от [Рамково решение 2002/584] в държавата членка, която преди това е извършила предаването, по какъв начин тази държава членка трябва да му разреши да го упражни?“.
- 26 С решение на председателя на Съда от 30 юли 2021 г. дела C-428/21 PPU и C-429/21 PPU са съединени.

По спешното преюдициално производство

- 27 Запитващата юрисдикция прави искане настоящите преюдициални запитвания да бъдат разгледани по реда на спешното производство, предвидено в член 23а от Статута на Съда на Европейския съюз и в член 107 от Процедурния правилник на Съда.
- 28 В подкрепа на искането си запитващата юрисдикция изтъква, че отправените преюдициални въпроси се отнасят до област, посочена в част трета, дял V от Договора за функционирането на ЕС, и че понастоящем НМ и TZ са лишени от свобода.
- 29 Що се отнася, от една страна, до положението на НМ, запитващата юрисдикция отбелязва, че отговорът на Съда на преюдициалните въпроси има пряко и решаващо значение за продължителността на задържането на заинтересованото лице в Унгария, доколкото, по-конкретно, ако бъде отхвърлено искането за съгласие за разширяване на кръга от престъпления на основание член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4 от Рамково решение 2002/584, компетентният орган на издаващата държава членка нямам право да му наложи мярка за неотклонение задържане под стража за престъпленията, посочени в това искане.
- 30 От друга страна, що се отнася до положението на TZ, запитващата юрисдикция подчертава факта, че посоченото лице не е на свобода до постановяване на решението ѝ по искането за съгласие за последващо предаване на германския съдебен орган с цел изпълнението на издадената от него европейска заповед за арест.

- 31 В това отношение следва да се отбележи, на първо място, че настоящите преюдициални запитвания се отнасят до тълкуването на Рамково решение 2002/584, което спада към областите по част трета, дял V от Договора за функционирането на ЕС относно пространството на свобода, сигурност и правосъдие. Следователно запитванията може да бъдат разгледани по реда на спешното преюдициално производство, предвидено в член 23а от Статута на Съда на Европейския съюз и в член 107 от Процедурния правилник на Съда.
- 32 На второ място, що се отнася до критерия за спешност, съгласно практиката на Съда следва да се вземе предвид обстоятелството, че понастоящем заинтересованото лице в главното производство не е на свобода и че продължаването на задържането му зависи от изхода на спора в главното производство (вж. по-специално решение от 28 ноември 2019 г., Специализирана прокуратура, C-653/19 PPU, EU:C:2019:1024, т. 22 и цитираната съдебна практика).
- 33 В случая, от една страна, понастоящем НМ и TZ не са на свобода. Действително, както е видно от точки 18 и 23 от настоящото решение, НМ и TZ са задържани съответно в Унгария и в Белгия, след като са били предадени на тези държави членки въз основа на издадени от тях европейски заповеди за арест. От друга страна, като се има предвид, че поставените от запитващата юрисдикция въпроси се отнасят до необходимостта съответното лице да бъде изслушано относно наличието на основания, поради които съдебният орган на изпълняващата държава членка може да откаже да даде съгласие за разширяване на кръга от престъпления, обосновали първоначално предаването, или за последващо предаване на това лице на друга държава членка, решението на Съда би могло да има преки последици за задържането под стража на НМ и TZ.
- 34 При тези обстоятелства на 29 юли 2021 г. по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат първи състав на Съда реши да уважи искането на запитващата юрисдикция за разглеждане на настоящите преюдициални запитвания по реда на спешното преюдициално производство.

По преюдициалните въпроси

- 35 С двата си въпроса по всяко от съединените дела, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4, както и член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, разглеждани във връзка с правото на ефективна съдебна защита, гарантирано с член 47 от Хартата, трябва да се тълкуват в смисъл, че лице, предадено на издаващия съдебен орган в изпълнение на европейска заповед за арест, има право да бъде изслушано от изпълняващия съдебен орган, когато този орган е сезиран от издаващия съдебен орган с искане за съгласие в съответствие с тези разпоредби от посоченото рамково решение, и ако отговорът е утвърдителен, по какъв начин се конкретизира правото на съответното лице да бъде изслушано.
- 36 За да се отговори на този въпрос, следва най-напред да се припомнят основните правни положения във връзка с установената с Рамково решение 2002/584 система, произтичащи от това рамково решение и от практиката на Съда.

- 37 Най-напред е необходимо да се подчертае, че както принципът на взаимно доверие между държавите членки, така и принципът на взаимно признаване, който от своя страна се опира на реципрочното доверие между последните, имат основно значение в правото на Съюза, тъй като позволяват създаването и поддържането на пространство без вътрешни граници. По-конкретно, принципът на взаимно доверие изисква, що се отнася по-специално до пространството на свобода, сигурност и правосъдие, от всяка от тези държави да приеме, освен когато са налице изключителни обстоятелства, че всички други държави членки зачитат правото на Съюза, и по-специално признатите от него основни права (решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган), C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 35 и цитираната съдебна практика).
- 38 В този контекст целта на Рамково решение 2002/584 е чрез въвеждането на опростена и ефикасна процедура за предаване на осъдени или заподозрени в нарушаване на наказателния закон лица да улесни и ускори съдебното сътрудничество, за да допринесе за осъществяването на целта на Съюза да се превърне в пространство на свобода, сигурност и правосъдие въз основа на високата степен на доверие, която трябва да съществува между държавите членки (решение от 29 април 2021 г., X (Европейска заповед за арест — *Ne bis in idem*), C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, т. 37 и цитираната съдебна практика).
- 39 Всъщност, както е видно от член 1, параграфи 1 и 2 във връзка със съображение 5 от Рамково решение 2002/584, то има за цел да замести многостранната система за екстрадиция, установена с Европейската конвенция за екстрадиция, подписана в Париж на 13 декември 1957 г., със система за предаване между съдебните органи на осъдени или заподозрени лица за изпълняване на съдебни решения или за наказателно преследване, като тази система е основана на принципа на взаимното признаване (вж. по-специално решение от 11 март 2020 г., SF (Европейска заповед за арест — Гаранция за връщане в изпълняващата държава), C-314/18, EU:C:2020:191, т. 37 и цитираната съдебна практика).
- 40 Този принцип, който съгласно съображение 6 от Рамково решение 2002/584 представлява „крайтъгълен камък“ на съдебното сътрудничество по наказателни дела, намира приложение в член 1, параграф 2 от това рамково решение, който прогласява правилото, че държавите членки са длъжни да изпълняват всяка европейска заповед за арест въз основа на принципа на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на посоченото рамково решение (решение от 29 април 2021 г., X (Европейска заповед за арест — *Ne bis in idem*), C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, т. 38 и цитираната съдебна практика).
- 41 От това следва, че изпълняващите съдебни органи по принцип могат да откажат да изпълнят такава заповед само в предвидените в Рамково решение 2002/584 изчерпателно изброени случаи на отказ за изпълнение. Следователно изпълнението на европейската заповед за арест е принципът, а отказът същата да бъде изпълнена е предвиден като изключение, което трябва да се тълкува стриктно (решение от 29 април 2021 г., X (Европейска заповед за арест — *Ne bis in idem*), C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, т. 39 и цитираната съдебна практика).
- 42 По-нататък, що се отнася по-специално до посочените в преюдициалните запитвания членове 27 и 28 от Рамково решение 2002/584, Съдът вече е постановил, че макар тези разпоредби да предоставят на държавите членки конкретни правомощия при изпълнението на европейска заповед за арест, те въвеждат изключения от принципа на взаимно признаване по член 1, параграф 2 от Рамковото решение и поради това не бива да

се тълкуват така, че да се стигне до осуетяване на целта на Рамковото решение, а именно да се улесни и ускори предаването между съдебните органи на държавите членки предвид взаимното доверие, което трябва да съществува помежду им (решение от 24 септември 2020 г., *Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof* (Специално правило), C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, т. 35 и цитираната съдебна практика).

- 43 Накрая, Съдът е подчертал, че Рамково решение 2002/584, разглеждано във връзка с разпоредбите на Хартата, не може да се тълкува по начин, който да засяга ефективността на системата за съдебно сътрудничество между държавите членки, един от същностните компоненти на която е европейската заповед за арест, предвидена от законодателя на Съюза (вж. в този смисъл решение от 29 април 2021 г., X (*Европейска заповед за арест — Ne bis in idem*), C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, т. 58 и цитираната съдебна практика).
- 44 Така Съдът е приел, че за да се гарантира по-специално, че функционирането на европейската заповед за арест няма да бъде блокирано, задължението за лоялно сътрудничество, прогласено в член 4, параграф 3, първа алинея ДЕС, трябва да е водещо в диалога между изпълняващите и издаващите съдебни органи. При това положение по силата на принципа на лоялно сътрудничество Съюзът и държавите членки при пълно взаимно зачитане си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., *Generalstaatsanwaltschaft* (Условия на лишаване от свобода в Унгария), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, т. 104 и 109 и цитираната съдебна практика).
- 45 Именно с оглед на тези аспекти следва да се определи, на първо място, дали лицето, предадено на издаващия съдебен орган в изпълнение на европейска заповед за арест, има правото да бъде изслушано, както приема запитващата юрисдикция, когато, съответно на основание член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4 или на основание член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, този орган отправя искане за съгласие до изпълняващия съдебен орган с цел наказателно преследване за престъпления, различни от тези, за които е било предадено, или за последващото му предаване на друга държава членка.
- 46 В това отношение следва да се отбележи, че Рамково решение 2002/584 предвижда в член 14, че всяко задържано лице, което не даде съгласие за предаване, има право да бъде изслушано, а член 19 от това рамково решение установява правила, които се отнасят специално до това изслушване. За сметка на това въпросното рамково решение не съдържа конкретни разпоредби относно правото на предаденото лице да бъде изслушано във връзка с някое от посочените в предходната точка искания за съгласие.
- 47 От член 1, параграф 3 във връзка със съображение 12 от Рамково решение 2002/584 обаче следва, че то защита основните права и се съобразява с принципите, признати в член 6 ДЕС и отразени в Хартата, и по-специално в разпоредбите от глава VI. Член 47 от Хартата, който се съдържа в тази глава, закрепва правото на ефективна съдебна защита.
- 48 Тъй като правото на изслушване е част от правото на защита, позволяващо да се получи ефективна съдебна защита (вж. в този смисъл решение от 15 юли 2021 г., *Комисия/Полша* (Дисциплинарен режим на съдиите), C-791/19, EU:C:2021:596, т. 203 и 205 и цитираната съдебна практика), от факта, че Рамково решение 2002/584 не признава изрично на съответното лице правото да бъде изслушано във връзка с искане за съгласие в

съответствие с член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4 или член 28, параграф 3 от това рамково решение в никакъв случай не може да се направи извод, че при такива обстоятелства това лице би било лишено от въпросното основно право.

- 49 Всъщност, както Съдът вече е припомнил, решението за предоставяне на предвиденото в член 27, параграф 4 от Рамково решение 2002/584 съгласие е отделно от решението за привеждане в изпълнение на европейска заповед за арест и поражда различни правни последици за съответното лице (решение от 24 ноември 2020 г., Openbaar Ministerie (Съставяне на подправени документи), C-510/19, EU:C:2020:953, т. 60). Същото трябва да важи и за правните последици от съгласието по член 28, параграф 3 от посоченото рамково решение, което се отнася до последващото предаване на съответното лице на друга държава членка.
- 50 В това отношение следва да се отбележи, от една страна, че съгласно тези разпоредби съгласието на изпълняващия съдебен орган трябва да се даде, когато престъплението, за което е поискано, само по себе си поражда задължение за предаване в съответствие с това рамково решение. Освен това съгласието следва да бъде отказано в същите случаи като предвидените за европейската заповед за арест в членове 3 и 4 от същото рамково решение, при които не се допуска изпълнение или при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано (вж. в този смисъл решение от 24 ноември 2020 г., Openbaar Ministerie (Съставяне на подправени документи), C-510/19, EU:C:2020:953, т. 61).
- 51 От друга страна, макар към момента на искането за даване на съгласие от изпълняващия съдебен орган на основание член 27, параграф 4 или на основание член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, съответното лице вече да е било предадено на издаващия съдебен орган в изпълнение на европейска заповед за арест, това не променя факта, че по подобие на решението за изпълнение на европейската заповед за арест, решението за даване на съгласие може да засегне свободата на това лице (вж. в този смисъл решение от 24 ноември 2020 г., Openbaar Ministerie (Съставяне на подправени документи), C-510/19, EU:C:2020:953, т. 62). Всъщност решение за даване на съгласие има по-конкретно за последица, че посоченото лице може да бъде наказателно преследвано, осъдено или лишено от свобода за извършено преди предаването му престъпление, различно от престъплението, за което се отнася европейската заповед за арест, във връзка с изпълнението на която е могло да упражни основните си права, включително правото да бъде изслушано.
- 52 Ето защо, тъй като мярката, която се предвижда спрямо него, би имала неблагоприятни последици за него, следва да се приеме, че съответното лице трябва да има право да бъде изслушано, когато е отправено искане за съгласие от съдебните органи на издаващата държава членка в съответствие с член 27, параграф 4 или в съответствие с член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584.
- 53 Следователно, на второ място, трябва да се определи пред кой орган съответното лице може да упражни правото си да бъде изслушано, когато е отправено такова искане за съгласие.
- 54 Макар съгласно член 27, параграф 3, буква е) и член 28, параграф 2, буква б) от Рамково решение 2002/584 издаващият съдебен орган да е длъжен да изслуша съответното лице, за да получи евентуалния отказ от прилагане на специалното правило по член 27, параграф 2 от това рамково решение или съгласието на посоченото лице за последващо предаване на

друга държава членка съгласно член 28, параграф 2, все пак изпълняващият съдебен орган следва да даде съгласие за разширяване на обхвата на наказателното преследване за други престъпления или за такова последващо предаване съгласно член 27, параграф 4 и член 28, параграф 3, буква г) от посоченото рамково решение.

- 55 Така този орган трябва да прецени, по-конкретно с оглед на предвидените в членове 3 и 4 от Рамково решение 2002/584 случаи, при които не се допуска изпълнение или при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано, дали може да бъде разрешено евентуалното разширяване на обхвата на наказателното преследване за други престъпления или за последващо предаване на друга държава членка.
- 56 От това следва, че когато е отправено искане за съгласие от съдебните органи на издаващата държава членка в съответствие с член 27, параграф 4 или член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, предаденото лице трябва да бъде изслушано от изпълняващия съдебен орган.
- 57 Следователно, на трето и последно място, трябва да се определят правилата за упражняване на това право, произтичащи от правото на Съюза.
- 58 В това отношение, както бе подчертано в съдебното заседание, следва да се осигури, че тези правила са годни да гарантират едновременно постигането на преследваната с Рамково решение 2002/584 цел, а именно да се улесни и ускори предаването между съдебните органи на държавите членки, както следва от точка 42 от настоящото решение, и зачитането на основните права на предаденото лице.
- 59 Рамково решение 2002/584 обаче не съдържа конкретни разпоредби относно такива правила.
- 60 Ето защо, когато прилагат Рамково решение 2002/584, държавите членки запазват възможността, в съответствие със своята процесуална автономия, да приемат в това отношение правила, които могат да се окажат различни в различните държави членки. Те трябва обаче да следят тези правила да не възпрепятстват изпълнението на изискванията, произтичащи от това рамково решение, по-специално що се отнася до съдебната защита, гарантирана от член 47 от Хартата, на която това решение се основава (вж. по аналогия решение от 10 март 2021 г., PI, C-648/20 PPU, EU:C:2021:187, т. 58).
- 61 Освен това, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 53 от заключението си, при липсата на специални разпоредби, предвидени в правото на Съюза, правилата за упражняване на правото на съответното лице да бъде изслушано относно искане за съгласие, отправено от съдебните органи на издаващата държава членка, може да бъдат определени по взаимно съгласие между издаващите и изпълняващите съдебни органи при съблюдаване на принципа на процесуална автономия.
- 62 Както обаче следва от практиката на Съда, правото на изслушване, което е присъщо на правото на ефективна съдебна защита, гарантира на всяко лице възможността да изрази надлежно и ефективно становището си в хода на съответното производство (вж. в този смисъл решение от 15 юли 2021 г., Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите), C-791/19, EU:C:2021:596, т. 205 и цитираната съдебна практика).

- 63 Когато съдебните органи на издаващата държава членка отправят искане за съгласие в съответствие с член 27, параграф 4 или с член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, възможността на всяко лице да изрази надлежно и ефективно становището си, предвидена в член 47, втора алинея от Хартата, макар да не включва правото на съответното лице да се яви лично пред изпълняващия съдебен орган, когато той има намерение да даде съгласие по искането на издаващата държава членка, изисква обаче да бъде предоставена действителна възможност на това лице да изложи пред изпълняващия съдебен орган евентуалните си съображения и възражения във връзка с искането за съгласие.
- 64 Всъщност за целите на тълкуването на член 47, втора алинея от Хартата съгласно член 52, параграф 3 от последната следва да се вземе предвид практиката на Европейския съд по правата на човека относно член 6 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.
- 65 От тази съдебна практика следва, че член 6, точка 1 от посочената конвенция не се прилага за процедурите по екстрадиция, към които по-специално спада процедурата по изпълнение на европейска заповед за арест, доколкото тези процедури не водят до оспорване на гражданските права и задължения на жалбоподателя, нито са свързани с основателността на наказателно обвинение (вж. в този смисъл ЕСПЧ, решение от 7 октомври 2008 г., *Monedero Angora* с/у Испания, CE:ECHR:2008:1007DEC004113805, § 2, и от 4 септември 2014 г., *Trabelsi* с/у Белгия, CE:ECHR:2014:0904JUD000014010, § 160 и цитираната съдебна практика).
- 66 В този контекст е важно също да се припомни, че решението на изпълняващия съдебен орган за даване на съгласие по искането на издаващия съдебен орган, отправено в съответствие с член 27, параграф 4 или с член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, следва да се вземе не по-късно от 30 дни от получаване на искането. Ето защо трябва да се гарантира, че съответното лице е надлежно и ефективно изслушано, както следва от точка 62 от настоящото решение, без обаче да се поставят под въпрос логическата структура на Рамково решение 2002/584, нито целите му за ускоряване на процедурите по предаване (вж. по аналогия решение от 30 май 2013 г., F, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, т. 73).
- 67 При тези условия и с оглед на това изискване за бързина, което е в основата на Рамково решение 2002/584, правото на изслушване от изпълняващия съдебен орган може конкретно да се реализира на практика в издаващата държава членка, в която се намира предаденото лице, без прякото участие на изпълняващия съдебен орган.
- 68 Ето защо няма пречка за предложеното от запитващата юрисдикция разрешение съответното лице да има възможност да изложи становището си пред издаващия съдебен орган във връзка с евентуално разширяване на обхвата на наказателното преследване за престъпления, различни от тези, за които се иска предаването му, или за последващото му предаване на друга държава членка, например когато този съдебен орган го изслушва във връзка с евентуален отказ от прилагане на специалното правило съгласно член 27, параграф 3, буква е) от Рамково решение 2002/584 или в рамките на производство за изпълнение на европейска заповед за арест, издадена впоследствие от друга държава членка за деяния, извършени преди предаването му на издаващата държава членка. Ако това становище е отразено в протокол и впоследствие е съобщено от издаващия на изпълняващия съдебен орган, по принцип изпълняващият съдебен орган трябва да го разглежда като становище, получено от издаващите съдебни органи при спазване на предвидените в член 47, втора алинея от Хартата изисквания. Всъщност, както следва от

точка 37 от настоящото решение, съгласно принципа на взаимно доверие всяка държава членка трябва да приеме, освен при изключителни обстоятелства, че другите държави членки зачитат правото на Съюза, и по-специално признатите от него основни права.

- 69 Следва впрочем да се припомни, че разпоредбите на членове 27 и 28 от Рамково решение 2002/584 отразяват съответно тези на членове 14 и 15 от Европейската конвенция за екстрадиция, подписана в Париж на 13 декември 1957 г. (решение от 19 септември 2018 г., RO, C-327/18 PPU, EU:C:2018:733, т. 57). Както е видно по-конкретно от член 14 от тази конвенция, искане за съгласие за наказателно преследване за други престъпления трябва да бъде представено заедно с „официален протокол за всяко изявление на екстрадираното лице“.
- 70 Тъй като трябва да гарантира спазването на правото на защита, изпълняващият съдебен орган следва да разгледа искането за съгласие в съответствие с член 27, параграф 4 или с член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584 въз основа на информацията, съдържаща се в това искане, като отчита надлежно становището на съответното лице.
- 71 Ако изпълняващият съдебен орган прецени, че не разполага с достатъчно информация, по-специално относно становището на съответното лице, за да може да се произнесе, разполагайки с цялата необходима информация — и при пълно зачитане на правото на защита на това лице — по въпросното искане за съгласие, той трябва да приложи по аналогия разпоредбите на член 15, параграф 2 от Рамковото решение, като поиска издаващият съдебен орган незабавно да му предостави допълнителна информация относно становището на съответното лице.
- 72 Изпълняващият и издаващият съдебен орган обаче трябва да гарантират такова искане за допълнителна информация и неговото изпълнение да не осуетят постигането на целта на Рамково решение 2002/584, а именно да се улеснят и ускорят процедурите по предаване, и по-специално изпълняващият съдебен орган да може да вземе решение по искането за съгласие, като спазва срока от 30 дни, определен в член 27, параграф 4 и в член 28, параграф 3, буква в) от това рамково решение.
- 73 По изложените съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4, както и член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, разглеждани във връзка с правото на ефективна съдебна защита, гарантирано с член 47 от Хартата, трябва да се тълкуват в смисъл, че лице, предадено на издаващия съдебен орган в изпълнение на европейска заповед за арест, има право да бъде изслушано от изпълняващия съдебен орган, когато този орган е сезиран от издаващия съдебен орган с искане за съгласие в съответствие с тези разпоредби от посоченото рамково решение, като изслушването може да се проведе в издаващата държава членка и в този случай нейните съдебни органи са длъжни да гарантират, че правото на съответното лице да бъде изслушано се упражнява надлежно и ефективно, без прякото участие на изпълняващия съдебен орган. Изпълняващият съдебен орган следва обаче да гарантира, че разполага с достатъчно информация, по-специално относно становището на съответното лице, за да може да произнесе при пълно познаване на фактите — и при пълно зачитане на правото на защита на това лице — решението си по искането за съгласие, отправено на основание член 27, параграф 4 или на основание член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, и при необходимост да поиска издаващият съдебен орган незабавно да му предостави допълнителна информация.

По съдебните разноси

- 74 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 27, параграф 3, буква ж) и параграф 4, както и член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г., разглеждани във връзка с правото на ефективна съдебна защита, гарантирано с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкуват в смисъл, че лице, предадено на издаващия съдебен орган в изпълнение на европейска заповед за арест, има право да бъде изслушано от изпълняващия съдебен орган, когато този орган е сезиран от издаващия съдебен орган с искане за съгласие в съответствие с тези разпоредби от посоченото рамково решение, като изслушването може да се проведе в издаващата държава членка и в този случай нейните съдебни органи са длъжни да гарантират, че правото на съответното лице да бъде изслушано се упражнява надлежно и ефективно, без прякото участие на изпълняващия съдебен орган. Изпълняващият съдебен орган следва обаче да гарантира, че разполага с достатъчно информация, по-специално относно становището на съответното лице, за да може да произнесе при пълно познаване на фактите — и при пълно зачитане на правото на защита на това лице — решението си по искането за съгласие, отправено на основание член 27, параграф 4 или на основание член 28, параграф 3 от Рамково решение 2002/584, и при необходимост да поиска издаващият съдебен орган незабавно да му предостави допълнителна информация.

Подписи